

УДК 332.1:005.21(477)

Кльоба Руслан,

PhD аспірант Лабораторії проектів та ініціатив
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк

kloba.ruslan@vnu.edu.ua

ОЦІНКА НАПРЯМКУ СТРАТЕГІЇ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ НА СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЮ

Смарт-спеціалізація (Smart Specialisation Strategy, S3) – це підхід до розвитку регіонів, що ґрунтується на виявленні конкурентних переваг регіону, підтримці інновацій та підприємництва, активній участі зацікавлених сторін і стратегічному партнерстві. В умовах євроінтеграції Україна взяла курс на адаптацію цього підходу як частини реформи регіональної політики та побудови інноваційної економіки.

Смарт-спеціалізація була розроблена в рамках політики згуртування ЄС для стимулювання інновацій та економічного зростання на регіональному рівні.

Ключовими її принципами є:

- концентрація ресурсів на стратегічних пріоритетах;
- підтримка підприємницького відкритого пошуку (EDP);
- зміцнення зв'язків між наукою, бізнесом і владою (трикутник знань);
- інтеграція в глобальні ланцюги створення вартості.

Починаючи з 2016 року, низка українських регіонів розпочала процес формування стратегій смарт-спеціалізації за підтримки МОН України, EU4Business, GIZ та JRC Європейської Комісії.

Участь у процесі взяли більшість регіонів, серед яких найбільших результатів досягли:

- Львівська область – акцент на ІТ, креативні індустрії, освіту;
- Харківська область – машинобудування, біомедицина, наука;
- Полтавська область – агропереробка, біоенергетика;
- Дніпропетровська область – промислові інновації, екоматеріали.

Процес супроводжувався створенням регіональних команд, організацією EDP-сесій, аналізом конкурентних переваг на основі даних, SWOT-аналізом та визначенням пріоритетних напрямів.

Оцінювання здійснюється за кількома критеріями:

- Аналітична глибина: чи враховано потенціал науки, бізнесу, ресурсної бази, кадрового забезпечення;
- Якість процесу EDP: рівень участі бізнесу, університетів, громадськості;
- Відповідність європейським підходам до S3: наявність візії, пріоритетів, індикаторів, механізмів впровадження;
- Інституційна спроможність: наявність відповідальних органів, ресурсів, партнерств;
- Поточні результати: створення інноваційних кластерів, стартапів, проєктів у межах визначених пріоритетів.

Попри позитивну динаміку, регіони стикаються з низкою бар'єрів:

- Відсутність повноцінного національного координаційного центру для підтримки стратегій.
- Фрагментарність даних для аналізу інноваційного потенціалу.
- Недостатня підготовка регіональних кадрів до розробки та реалізації інноваційних проєктів.
- Війна та пов'язана з нею релокація підприємств, руйнування інфраструктури, що змінює регіональні пріоритети.
- Недостатня інтеграція у міжнародні інноваційні мережі.

Рекомендації:

- розробити національну рамку для підтримки регіональних S3-стратегій, включаючи платформу знань і методичну підтримку;
- посилити міжрегіональну співпрацю у сферах з перетином пріоритетів;

- інституціоналізувати процес EDP, зробивши його регулярним механізмом управління інноваціями;
- залучати міжнародну технічну допомогу для розвитку локальних інноваційних екосистем;
- оновлювати стратегії з урахуванням воєнних змін та нових соціально-економічних викликів.

Смарт-спеціалізація є перспективним інструментом підвищення конкурентоспроможності регіонів України. Перші результати демонструють, що регіони готові до стратегічного планування на основі інновацій, проте необхідна системна підтримка, вдосконалення методологій та забезпечення безперервності процесу, особливо в умовах відновлення після війни.

Список використаних джерел:

1. Платформа смарт-спеціалізації. Електронний ресурс. URL: <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/what-we-do>
2. Український інститут міжнародної політики. Електронний ресурс. URL: <http://www.uiip.org.ua/uk/>
3. Індустрія 4.0. Електронний ресурс. URL: <https://www.industry4ukraine.net/publications/smart-speczializacziya-v-ukrayini-yakoyu-maye-buty-czilova-model/>
4. Pavlikha N., Tsymbaliuk I., Voichuk M., Kolomechiuk V. City marketing as the integrated development Instrument: sustainable development and smart growth “Business Education in the 21st Century”, Book of abstracts of the second International Scientific Conference on Business and Economics (ISCBE’18), May 25, 2018, Tetovo, Republic of Macedonia, 2018 p. C. 32.
5. Павліха Н. В., Войчук М. В. Організаційно-економічні засади управління сталим розвитком міста: Монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 236 с.
6. Pavlikha N., Voichuk M., Kolomechiuk V. Leipzig Charta: Sustainable city development for smart future perspective in European Union. The economy of Bulgaria and the European Union in the global world: Management, marketing and

entrepreneurship, corporate control and business development in Bulgaria and in the EU. Collective Monographs of Scientific Articles. Sofia: UNSS, 2018. P. 117–126.

7. Pavlikha N., Tsymbaliuk I., Luhova M. Strategic benchmarks of regions of Ukraine convergence based on the investment activity intensification. Development of the innovative environmental and economic system in Ukraine: collective monograph / ined. V. Khudolei, T. Ponomarenko. OKTAN PRINT s.r.o. 2019. Czech Republic. P. 22-45.

8. Pavlikha N., Khomiuk N., Demianchuk O., Shelenko D., Sai L., Korneliuk O., Naumenko N., Skorohod I., Tsymbaliuk I., Voichuk M. Economic Assessment of Inclusive Development of Territorial Communities Within Rural Areas: A Case Study Of Ukraine. *Ad Alta: Journal Of Interdisciplinary Research*, 2021. VOL. 12, ISSUE 1, SPECIAL ISSUE XXV. Pp. 97–104. URL: <https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120125/PDF/120125.pdf>

9. Pavlikha N., Khomiuk N., Demianchuk O., Shelenko D., Sai L., Korneliuk O., Naumenko N., Skorohod I., Tsymbaliuk I., Voichuk M. Economic assessment of inclusive development of territorial communities within rural areas: a case study of Ukraine. *Ad alta: journal of interdisciplinary research*. 2022. Volume 12, Issue 1, Special XXV. P. 97-104.

10. Хомюк Н. Л., Павліха Н. В. Напрями диверсифікації сільськогосподарського виробництва в Україні на засадах сталого розвитку. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького. Серія: Економічні науки*. 2020. Вип. 22. № 95. С. 45–51. <https://nvlvet.com.ua/index.php/economy/article/view/4056>